ÎN DEZBATERE • ÎN DEZBATERE • ÎN DEZBATERE • ÎN DEZBATERE

PROBLEMELE FOTBALULUI

ÎN DEZBATERE • ÎN DEZBATERE • ÎN DEZBATERE • ÎN DEZBATERE

SÎNT SUFICIENTE ŞI EFICACE FORMELE ACTUALE DE CALIFICARE ŞI PERFECŢIONARE A ANTRENORILOR?

În fiecare domeniu de activitate s-a construit sau tinde să se construiască o armătură ştiinţifică menită să sprijine întregul edificiu şi să-l articuleze cu activităţile limitrofe.

Specialistul a devenit o prezenţă obligatorie, care vitalizează epoca noastră, şi tocmai de aceea organizarea pregătirii specialiştilor a ajuns în toate ţările dezvoltate o problemă de stat, rezolvată pe căi multilaterale, într-un cadru tot mai extins şi tot mai eficace. Şi în sport problema specialiştilor şi a calităţii lor este de o mare actualitate.

În lumea atît de populată a fotbalului, titlul de specialist îl revendică pe bună dreptate mai întîi antrenorii, şi numai în anumite cazuri poate fi atribuit unor conducători de secţii, activişti sportivi, ziarişti, care întrunesc atributele unei activităţi îndelungate şi unei pregătiri permanente. Deoarece fotbalul românesc are datoria să se ridice pînă la nivelul celor mai înalte realizări obţinute în acest domeniu pe plan mondial, trebuie să privim cu forţă analitică la fiecare dintre componentele sale, la progresele şi insatisfacţiile lui actuale. Capacitatea corpului de antrenori, măsura specializării lui, şi deci coeficientul de calitate prezent în ultima instanţă ca o efigie peste procesul de pregătire al fotbaliştilor noştri, trebuie evaluate şi confruntate printr-o raportare lipsită de circumstanţe atenuante la grupul de specialişti (vizăm calitatea acestora) din orice alt domeniu de activitate.

Jucător-antrenor, două stadii calitativ distincte

A fi pînă la o anumită vîrstă jucător şi a continua cu profesia de antrenor, iată o succesiune firească, parcurgerea primului stadiu constituind una dintre condiţiile fără de care nu se poate trece peste pragul celeilalte. Dar în ce măsură un jucător de valoare se poate transforma ulterior într-un veritabil specialist, capabil să pregătească fotbalişti şi echipe apte să atingă treptele celebrităţii? Doar în măsura şi în ambianţa de studiu în care un fost elev se poate transforma într-un prestigios profesor, într-un renumit specialist. Jucător-antrenor sînt noţiuni calitativ distincte. **Le separă, le deosebeşte acel sumum de cunoştinţe obligatorii pentru profesiunea de antrenor, inevitabil absente din bagajul jucătorului: noţiuni şi detalii de metodică, de tehnică şi de tactică (cu toate subtilităţile ei), noţiuni din ce în ce mai numeroase de fiziologie, de biomecanică, de biochimie, de igienă, de psihologie, de etică, de educaţie etc.** O simplă enumerare. Dar dacă ne gîndim serios (şi este cazul), la suma, la adîncimea şi la necesitatea corelării acestor cunoştinţe, dacă ne putem scutura de primejdia unei înşiruiri şi înţelegeri formale, comode (sesizabilă în numeroase împrejurări), **sîntem obligaţi să recunoaştem că drumul spre profesia de antrenor trebuie să treacă obligatoriu prin cîţiva ani de studiu şi să revină necontenit prin sălile de documentare.**

În prezent nu utilizăm formule cu randament optim pentru calificarea de antrenori

Mai întîi despre modul de formare, de calificare a antrenorilor (specialiştilor) în fotbalul nostru, despre formele de şcolarizare pentru pregătirea acestora. Titlul de antrenor de fotbal se poate obţine prin absolvirea unui curs cu o durată de la 1—3 luni, prin absolvirea Institutului de Cultură Fizică cu o durată de patru ani sau a Facultăţilor de Educaţie Fizică cu o durată de 3 ani (ultimele două alternative, conferă şi titlul de profesor de educaţie fizică).

Din cei 1142 de antrenori existenţi în prezent, 828 s-au calificat prin cursuri cu o durată de la 1 la 3 luni, 199 sînt absolvenţi I.C.F. cu specializarea fotbal şi 115 absolvenţi ai Facultăţilor de Educaţie Fizică.

Mai întîi, sînt oare suficiente o lună, două, sau trei, pentru însuşirea unei specializări, compusă din numeroase laturi distincte? Cît se poate asimila din atîtea discipline într-un interval aşa de scurt? La sfîrşitul său, tînărul antrenor şi-a însuşit oare noţiunile pînă la treapta cînd ştii să te serveşti de ele în practică, ceea ce pretinde de fapt cu mult mai mult decît să obţii despre acestea o sumară informaţie? Desigur, nu. Ar fi nimerit ca pe viitor durata formelor de învăţămînt organizate de federaţie, pentru pregătirea antrenorilor de fotbal să fie extinsă progresiv, la 1—2 ani, de exemplu. Nu uităm totuşi că numărul antrenorilor existenţi în prezent (1142), este cu mult inferior în raport cu necesităţile de pregătire ale celor peste 80.000 de jucători legitimaţi. Realitatea e şi mai drastică deoarece 60% dintre ei nu activează propriu-zis, au alte profesii de bază (537), sau sînt activişti sportivi (118) etc.). **Deci prima urgenţă o constituie rezolvarea crizei numerice, dar şi pasul următor — ridicarea gradului de calificare şi specializare — este tot atît de obligatoriu şi nu mai poate suporta multă amînare.**

Să ne oprim şi în dreptul absolvenţilor Facultăţilor de Educaţie Fizică (F.E.F.) şi ai I.C.F.-ului.

Din cei 115 absolvenţi ai F.E.F. numai 13 practică şi profesia de antrenor de fotbal, şi aceştia doar cu ½ normă. Iar din cei 199 de absolvenţi I.C.F., numai 19 sînt antrenori de fotbal cu normă întreagă, iar 30 cu ½ normă, restul de 150 neavînd practic nici o tangenţă cu activitatea fotbalistică. Ce este din păcate extrem de evident? 252 de antrenori dintre cei 305 calificaţi în urma unei şcolarizări mai îndelungate preferă funcţia de profesor de educaţie fizică celei de antrenor de fotbal. Nu vom explica de ce optează astfel, faptul în sine nu este însă nici gratuit şi nici întîmplător. O altă constatare pe care nu o putem ocoli, paradoxală dar vizibilă în decursul anilor, sesizată de organele federaţiei, este aceea că absolvenţii Facultăţii sau Institutului de Educaţie Fizică au reuşit doar sporadic în profesia de antrenor. Se pot da două explicaţii. Mai întîi fiindcă mulţi dintre ei aleg, probabil, specialitatea fotbal fără să simtă o chemare deosebită, fără să fi fost jucători, fără să fie dominaţi de pasiune, fără să aibă vreun ţel precis, ci pur şi simplu pentru că tot trebuie să opteze în Institut pentru o anumită specializare. Paralel, unii încriminează şi conţinutul programei cadrul vreunui sistem superior. Dar preocupările şi materialul nostru faptic se referă strict la activitatea fotbalistică.

Chiar Didi şi Djalma Santos trebuie să studieze pentru a deveni antrenori

Edificatoare ni se pare modalitatea consacrată pentru calificarea antrenorilor în fotbalul brazilian. În primăvara anului trecut cînd Zeze Moreira (director tehnic al echipei Vasco da Gama şi fost antrenor al echipei Braziliei) ne-a vizitat ţara, a declarat în cursul unei discuţii amicale purtată cu un grup de antrenori:

„Indiferent cît de celebru ai fost ca jucător, în Brazilia nu eşti recunoscut antrenor decît după absolvirea unei şcoli superioare de Educaţie Fizică cu o durată de 5 ani. Didi, marele Didi, a fost angajat antrenor la echipa Cristal Lima din Peru, dar la noi nu va antrena niciodată. Pe temeiul celebrităţii de jucător se găsesc destui amatori în alte ţări dispuşi să angajeze pentru pregătirea echipelor fostele glorii ale fotbalului brazilian. Dar dacă nu vor absolvi şcoala amintită, în Brazilia nu vor funcţiona niciodată ca antrenori nici Djalma Santos, nici Garrincha, nici Pelé, nici ceilalţi „bicampeo". Într-un timp, ca un omagiu la adresa marilor noastre vedete se acceptase o excepţie. Şcolarizarea acestora să dureze numai un singur an. După cîteva promoţii a trebuit să se revină. Absolvenţii nu dovedeau o temeinică pregătire".

Mentalitatea existentă la noi face aproape incredibil punctul acesta de vedere: cîtă tehnică au avut aceşti titani? Cît de nuanţat ar putea vorbi ei despre toate secretele strategiei şi tacticii jocului? Prin cîte momente dramatice n-au trecut pe dreptunghiul de gazon?

Şi totuşi, se recunoaşte că profesia de antrenor e o stare calitativ deosebită, la care nu se poate ajunge decît după cinci ani de studiu.

Un specialist „ruginește" fără un permanent efort de documentare

În altă ordine de idei, un specialist o dată „uns" nu se poate menţine în actualitate decît printr-o continuă şi multilaterală documentare. Evoluţia unui specialist nu este de conceput fără lecturi substanţiale dintr-o bibliografie capabilă să-l informeze despre toate noutăţile apărute pe plan mondial. În al doilea rînd, experienţa unui antrenor va rămîne un material brut, puţin utilizabil, dacă nu va fi prelucrată şi sistematizată cu ajutorul unor criterii şi principii metodice, biologice sau tehnico-tactice.

Să confruntăm aceste puncte de vedere cu realitatea noastră. Mai întîi activitatea antrenorilor de fotbal întruneşte atribute ştiinţifice? Doar în puţine cazuri şi într-o mică măsură, fiindcă însăşi modalitatea prin care sînt calificaţi se dovedeşte prea sumară, timpul de studiu insuficient pentru modelarea lor după fizionomia proprie specialistului epocii noastre. Apoi organizarea documentării antrenorilor are numeroase deficienţe. Există un centru de documentare al Consiliului General UCFS, unde vine cîte un exemplar din cîteva reviste de specialitate în limbile franceză, germană, italiană, maghiară, rusă etc. Mai întîi, practic nu sînt accesibile decît antrenorilor din Bucureşti. Apoi, nimeni nu le traduce şi din acest motiv sînt puţin cercetate. Mai există şi un buletin informativ de uz intern, întocmit de federaţie, expediat şi în provincie, dar conţinutul său nu satisface încă exigenţele unei informări prompte şi multilaterale. La asociaţiile sportive sau cluburi nu există material documentar, iar în mod personal doar un număr restrîns de antrenori sînt abonaţi la unele publicaţii străine. Dacă la aceste dificultăţi mai adăugăm şi atitudinea comodă, suficienţa, blazarea, spiritul unui practicism îngust, întîlnite în unele cazuri, putem conchide că masa antrenorilor noştri (excepţiile nu pot consola), nu trece printr-o filieră de şcolarizare care să-le confere un fond de cunoştinţe solid substanţial, indispensabil, şi nu are posibilitatea să se documenteze în perioada de postcalificare cu tot ce poartă girul noutăţii în fotbalul mondial din punct de vedere organizatoric, metodic, tehnico-tactic etc. Menţionăm utilitatea celor două microcursuri anuale organizate de federaţie (cu o durată de 3—7 zile), pentru dezbaterea anumitor probleme. Dar la ele nu pot participa decît o parte dintre antrenori şi ele nu pot înlocui nevoia de documentare permanentă.

Unele propuneri pentru rezolvarea problemei

Iată unele propuneri care ar putea ajuta rezolvarea problemei:

— **să se acorde un număr sporit de locuri la I.C.F. şi F.E.F. paralel cu profilarea mai accentuată a programei analitice pe profilul specializării;**

— durata cursurilor de calificare organizate de F.R. Fotbal să fie sporită;

— înfiinţarea unei şcoli superioare de antrenori cu o durată de aproximativ 2 ani;

— examenele de avansare de la o categorie la alta să devină obligatorii la anumite intervale, deoarece în prezent unii antrenori le evită, fiindcă ele pretind un anumit efort de pregătire;

— înfiinţarea în cadrul Federaţiei Române de Fotbal a unui serviciu preocupat în exclusivitate de problema informării antrenorilor de fotbal. El ar trebui să extragă din cele mai prestigioase publicaţii străine (cotidiene, săptămînale, lunare), precum şi din lucrările de specialitate apărute în Europa sau America de Sud, toate materialele care dezbat chestiuni vitale pentru evoluţia jocului de fotbal. Cele mai oportune şi valoroase pagini ar trebui strînse o dată pe lună într-un buletin documentar, tipărit pentru uzul comisiilor regionale de fotbal, antrenorilor, cluburilor şi asociaţiilor sportive, urmînd ca aceste unităţi să aibă în viitor o documentare proprie.

Recunoaştem unele dificultăţi reflexe, legate de momentul aplicării unor asemenea propuneri. Dar **între evaluarea implicaţiilor de ordin organizatoric şi financiar şi între beneficiile dobîndite firesc de către fotbalul nostru prin eficacitatea unui corp de antrenori, ştiinţific şi multilateral pregătit, specialişti cu o solidă cultură generală şi particulară, instruiţi şi educaţi la diapazonul pretenţiilor legitime astăzi, un elementar simţ practic ne conduce la ideea că tot ce se va investi în această direcţie va fi repede amortizat şi depăşit.**

În prezent un medic, un inginer, un profesor, un antrenor, un economist etc. sînt profesionişti între care se poate stabili un numitor comun esenţial: gradul din ce în ce mai înalt de specializare. Comparaţia nu trebuie să-l eclipseze pe antrenor. Datoria sa? Una singură. Să-şi ocupe pe merit un loc respectat în galeria specialiştilor. Izvoarele acestei necesităţi sînt multiple. Pe lîngă cele enunţate am mai adăuga unul. E atît de necesar ca antrenorul să se detaşeze cu mult peste cunoştinţele jucătorului, conducătorului de club şi iubitorului de fotbal, cu cît acest sport dă tuturor impresia unei depline accesibilităţi, stimulînd apariţia unui infinit număr de opinii şi judecăţi de valoare. În faţa acestui cor de milioane de oameni, glasul specialistului se va impune numai dacă din el se va răsfrînge timbrul unei depline competenţe. Iată de ce trebuie pregătită şi urgentată prin toate mijloacele o anumită mutaţie, o marcată restructurare în optica antrenorilor faţă de menirea lor în epoca noastră de mare efervescenţă intelectuală şi ştiinţifică.

Romulus BALABAN